

УДК 378+37.032

© 2006

Ігнатюк О.А.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ОСОБИСТОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

Постановка проблеми. Система освіти на сучасному етапі розвитку суспільства зазнає істотних змін, пов'язаних зі зміною моделі культурно-історичного розвитку. За умов сьогодення, вже на рівні побутової свідомості люди розуміють, що одержання випускником вищого навчального закладу освіти диплома - це ще не ознака його професіоналізму. Ми пам'ятаємо, що ще зовсім у недавньому минулому випускника вищого навчального закладу освіти називали "молодим фахівцем", визначаючи таким чином його статус. Вважалося, що йому ще потрібен певний час, щоб надбати професійний досвід, а також відповідне професійне середовище, що надає йому можливість сформуватися як професіоналові.

Отже, наявність у людини диплома, сертифіката, що підтверджує рівень його кваліфікації (а частіше - деякої сукупності знань, поінформованості в певній професійній сфері) - це необхідна (але не достатня) умова для подальшого становлення професіоналізму. Людина може надбати цю властивість в результаті спеціальної підготовки й довгого періоду роботи, але може й не стати, а лише тільки вважатися професіоналом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням професіоналізму й професійної компетентності в останнє десятиліття приділяється значна увага з метою розробки завершеної теорії формування фахівця-професіонала, тому вони стали предметом пильної уваги психологічної й педагогічної наук (С.А. Дружилов, О.П. Журавльов, Н.Ф. Тализіна, Е.А. Климов, А.К. Маркова, Л.М. Мітіна, Ю.П. Поваренков, М.С. Пряжников, В.М. Гладкова, О.Е. Коваленко, М.І. Лазарев, Ю.П. Нагірний, О.Г. Романовский, Р.К. Шакуров, О.І. Щербаков і ін.). Але в більшості випадків дослідники обмежуються вивченням набору ПВЯ - професійно-важливих якостей, шляхів їхнього формування й оцінки, професійної спрямованості тощо.

Однак у проведених дослідженнях поки залишається не цілком зрозуміло, що психологічно означає людина як професіонал, як суб'єкт професійної діяльності, чим психічно відрізняється майстер своєї справи від інших людей. Зазначимо, що найчастіше ототожнюються поняття професійної компетентності й професіоналізму, у тому числі й стосовно діяльності інженера.

Стає більш імовірним, що для успішного введення в практику різних інновацій, для реалізації в нових умовах поставлених перед спеціалістом завдань повинна бути розроблена теорія формування фахівця-професіонала, а тому перш за все треба визначитися із такими поняттями як *професійна компетентність* і *професіоналізм*.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у розкритті сутності і змісту таких дефініцій як "професійна компетентність" і "професіоналізм" на підставі системного підходу.

Виклад основного матеріалу. Вважаємо, що під професіоналізмом варто розуміти особливу властивість людей систематично, ефективно й надійно виконувати складну діяльність у найрізноманітніших умовах. У понятті "професіоналізм" відображається такий ступінь оволодіння людиною психологічної структури професійної діяльності, що відповідає існуючим в суспільстві стандартам і об'єктивним вимогам.

Для набуття професіоналізму необхідно поєднання відповідних здібностей, бажання й характеру, готовність постійно вчитися й удосконалювати свою майстерність. Поняття професіоналізму не обмежується характеристиками висококваліфікованої праці; це й ще особливий світогляд людини.

Необхідною складовою професіоналізму людини виступає професійна компетентність. Питання професійної компетентності розглядаються в роботах як вітчизняних, так й закордонних вчених. Сучасні підходи й трактування професійної компетентності досить різні.

Аналіз, що проводився на підставі існуючих на сьогоднішній день визначень стосовно професійної компетентності наведених закордонними дослідниками дозволяє зробити висновок, про те, що вони не повною мірою конкретизують зміст цього поняття.

Наприклад, професійна компетентність розглядається, як :

- “поглиблене знання”, “стан адекватного виконання діяльності” (G.K.Britell, R.M.Jueger, W.E.Blank) [12];

- Компетентність представляється інтегральним поняттям у якому можуть бути виділені кілька рівнів:

А) компетентність як здатність до інтеграції знань і навичок і їх використання в умовах вимог зовнішнього середовища;

Б) компетентність –концептуальна;

В) компетентність в емоційній сфері, в області сприйняття;

Г) компетентність в окремих сферах діяльності (П. Вейл, М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі);

- компетентність розглядається як сукупність знань, умінь і здібностей, що виявляються в особистісно-значущій для суб’єкта діяльності (передбачається, що найбільш важливу роль при визначенні відіграє саме цінність діяльності для суб’єкта. Для оцінки компетентності необхідно вимірювати цінність діяльності, а потім вивчати та визначати сукупність внутрішніх засобів. За допомогою яких суб’єкт досягає певного результату в даній діяльності (концепція Дж. Равена) [19].

Проблема професійної компетентності активно вивчається і вітчизняними дослідниками.

- Має місце точка зору, що компетентність включає знання, уміння, навички, а також способи виконання діяльності (О.П. Журавльов, Н.Ф. Талізін, Р.К. Шакуров, О.І. Щербаков та ін.);

- Спроба типологізувати поняття професійної компетентності, систематизувати його, визначити зв’язок з іншими поняттями було зроблено А.К. Марковою. На думку дослідника “компетентність це індивідуальна характеристика ступеня відповідності вимогам професії, як психічний стан, що дозволяє діяти самостійно і відповідно, як володіння людиною здатністю й уміннями виконувати певні трудові функції” [13].

Співвідносячи професіоналізм із різними аспектами зрілості фахівця, А.К. Маркова виділяє чотири *види професійної компетентності: спеціальну, соціальну, особистісну індивідуальну:*

1. Спеціальна, або діяльнісна професійна компетентність характеризує володіння діяльністю на високому професійному рівні, включає не тільки спеціальні знання, але й уміння застосувати їх на практиці.

2. Соціальна професійна компетентність характеризує володіння способами спільної професійної діяльності й співробітництва, прийнятими в професійному співтоваристві прийомими професійного спілкування.

3. Особистісна професійна компетентність характеризує володіння способами самовираження й саморозвитку, засобами протистояння професійній деформації. Сюди ж відносять здатність фахівця планувати свою професійну діяльність, самостійно приймати рішення, бачити проблему.

4. Індивідуальна професійна компетентність характеризує володіння прийомими саморегуляції, готовність до професійного росту, несхильність професійному старінню, наявність стійкої професійної мотивації.

У якості однієї з найважливіших складових професійної компетентності А.К. Маркова називає здатність *самостійно* здобувати нові знання й уміння, а також *використати* їх у практичній діяльності. Вважаємо за можливе використати наведені види професійної компетентності до завдань оцінки професіоналізму інженера.

- У психологічних дослідженнях значною мірою пророблене поняття “управлінська компетентність” – як сукупність знань, умінь і навичок в області теорії наукового управління. Поряд із соціально-психологічною та комунікативною компетентністю розглядається як складова поняття професійна компетентність керівника.

- *Орієнтація на той чи інший аспект професійної компетентності обумовлена областю досліджень різних авторів:*

- Соціально-психологічна компетентність керівника як основний чинник ефективності його професійної діяльності, а володіння управлінськими знаннями та методами

складає функціональну компетентність, що виступає як методичне забезпечення професійної компетентності (дослідження Л.І. Берестової) [3];

- Компетентність як властивість, що необхідна кожному керівнику на тій чи іншій ділянці діяльності і пов'язана з галузевою специфікою управлінської діяльності (О.Г. Нікіфоров)[16];

- Рівень компетентності як система знань у протизагальному поняття професійного рівня, що розуміють як ступінь сформованості умінь і навичок (А.О. Реан, Я.Л. Коломинський) [20];

- Професійна компетентність – інтегрована характеристика, що визначається його здібностями, а також готовністю до управлінської діяльності в конкретній соціально-історичній і освітній ситуації (О.М. Атласова, О.П. Тонконогая) [2,16];

- Професійна компетентність майбутнього фахівця неможлива без загальної і комунікативної культури, що виражається в комунікативній компетентності (Г.М. Андреева, А.А. Бодальов, Г.О. Ковальов, В.Д. Лабунська, В.В. Міронінко, Л.М. Мітіна та ін.) [14 та ін.];

- Особливе місце в структурі комунікативної компетентності посідає “конфліктна компетентність” (понятійний апарат, види, причини виникнення, методи і способи вирішення конфліктів вивчали Ф.М. Бородкін, Ф.Є. Василюк, Н.Ф. Вишнякова, Л.І. Воробйова, А.А. Єршов, А.В. Зосимовський, І.М. Кичанова, Л.М. Коряк, Л.О. Петровська, М.М. Рибакіова, У.А. Соснін, Б.Ш. Хасан, В.О. Храмов, Д.І. Фельдштейн та ін.);

- Професійна компетентність розглядається як характеристика якості підготовки фахівця, потенціалу ефективності трудової діяльності (Пугачов, 2000) [18].

- У педагогіці дану категорію розглядають [16]:

- як похідний компонент від “загальнокультурної компетентності” (М. Розов, Е.В. Бондаревська),

- як “рівень освіченості фахівця” (Б.С. Гершунський, А.Д. Щекатунова).

- Якщо спробувати визначити місце компетентності в системі рівнів професійної майстерності, то вона перебуває між ретельністю й досконалістю (М.А. Чошанов, 1996) [20].

Викликає інтерес ієрархічна модель інженерної компетентності яку можна скласти на підставі вивчення досліджень інженерної діяльності у роботах Ю.П. Нагірного [15], О.Е. Коваленко [11], О.Г. Романовського [22-23] та ін.

Так, у запропонованій ієрархічна модель інженерної компетентності кожний наступний блок опирається на попередній, створюючи платформу для "зростання" наступних компонентів. Складовими моделі виявляються блоки, що представляють собою види інженерної компетентності: *знанієво-предметну, діяльнісну, комунікативну, емоційно-вольову, особистісну, творчу*.

Підкреслюється особлива значимість *принципу послідовності*, що має пряме відношення до формування компетентності інженера в процесі його навчання. Вирваний з контексту окремий блок не забезпечить необхідний рівень професійної компетентності майбутнього інженера - професіонала.

Будемо виділяти наступні компоненти професійної компетентності інженера: мотиваційно - вольовий, функціональний, комунікативний і рефлексивний.

Мотиваційно-вольовий компонент містить у собі: мотиви, мету, потреби, ціннісні установки, стимулює творчий прояв особистості в професії; припускає наявність інтересу до професійної діяльності.

Функціональний (від *functio* - виконання) компонентів у загальному випадку проявляється у вигляді *знань* про способи професійної діяльності, необхідних фахівцеві для проектування й реалізації тієї або іншої виробничої технології.

Комунікативний (від лат. *communico* - зв'язую, спілкуюся) компонент компетентності включає *вміння* ясно й чітко викладати думки, переконувати, аргументувати, будувати доказу, аналізувати, висловлювати судження, передавати раціональну й емоційну інформацію, установлювати міжособистісні зв'язки, погоджувати свої дії з діями колег, вибирати оптимальний стиль спілкування в різних ділових ситуаціях, організувати й підтримувати діалог.

Рефлексивний (від *reflexio* - обіг назад) компонентів проявляється в умінні свідомо контролювати результати своєї діяльності й рівень власного розвитку, особистісних досягнень; сформованість таких якостей і властивостей, як креативність, ініціативність, націленість на

співробітництво, співтворчість, схильність до самоаналізу.

Рефлексивний компонент є регулятором особистісних досягнень, пошуку особистісних змістів у спілкуванні з людьми, самоврядування, а також каталізатором самопізнання, професійного росту, удосконалювання майстерності, творчої діяльності й формування індивідуального стилю роботи.

Зазначені характеристики професійної компетентності інженера не можна розглядати ізольовано, оскільки вони носять інтегрований, цілісний характер, і є продуктом професійної підготовки в цілому.

Професійна компетентність формується вже на стадії професійної підготовки фахівця. Але якщо навчання у вищому навчальному закладі освіти варто розглядати як процес формування основ (передумов) професійної компетентності, то навчання в системі підвищення кваліфікації - як процес розвитку й поглиблення професійної компетентності, насамперед, вищих її складових.

Варто розрізняти психологічний зміст понять “компетентність” і “кваліфікація”. Присвоєння *кваліфікації* фахівцеві жадає від його не *досвіду* в цій професії, а відповідності придбаних у процесі навчання знань і вмінь *освітньому стандарту*. Кваліфікація - це ступінь і вид професійної навченості (підготовленості), що дозволяє фахівцеві виконувати роботу на певному робочому місці. Фахівець здобуває кваліфікацію *перш*, ніж почне складатися відповідний *професійний досвід*.

Поняття “професіоналізм” є більше широким, ніж поняття “професійна компетентність”. Бути професіоналом - це не тільки *знати*, як робити, але й *уміти* це знання *реалізовувати*, домагаючись необхідного *результату*. (Рятувальником на водах не може бути той, хто, за висловом А.М.Леонтьєва, “*знає як плавати*”, але *не вміє* цього робити). Важлива й *результативність* діяльності, і співвіднесення її з витратами (психологічними, фізіологічними й ін.), тобто при оцінці професіоналізму мова повинна йти про *ефективність* професійної діяльності.

Особистість людини-професіонала, яка пройшла досить тривалий період теоретичного навчання й наступної адаптації до практичної діяльності, та набула необхідний професійний досвід, варто розглядати як *професійно обумовлену*. У психологічній літературі мають місце різні погляди на властивості особистості професіонала [В.А. Бодров, 2001 [4]; Е.А. Климов, 2003 [10]; Ю.П. Поваренков, 2002 [17]; Н.В. Самоукина, 1999 [24] та ін].

Наприклад, Э.Ф.Зеер у структурі особистості професіонала виділяє чотири підструктури [9]:

- 1) підструктуру професійно-значущих психофізіологічних властивостей (нейротизм, екстравертированість, реактивність і ін.);
- 2) підструктуру професійно-важливих якостей (**ПВЯ**);
- 3) підструктуру професійної компетентності;
- 4) підструктуру професійної спрямованості.

Існують і інші підходи, що відображають наукові прихильності дослідників, кожний з яких вносить свій внесок у розкриття проблеми формування особистості професіонала.

Загальним і безперечним є те, що в процесі становлення професіоналізму в людини формується особливий, “професійний”, тип особистості, що відрізняється від особистості людини, що не є професіоналом у даному виді діяльності. Ми погоджуємося із Е.А. Климовим, який вважає за необхідне розглядати професіоналізм не тільки як високий рівень знань, умінь і результатів людини в даній сфері діяльності, але й як певну системну організацію його психіки [10].

Хотілося б наголосити, що ми виходимо з розуміння, що професіоналізм не можна зводити лише до сукупності ознак, він являє собою деяку системну властивість особистості (систему певним чином організованих компонентів).

У “професійно-орієнтованій” структурі особистості, спрощено ми можемо представити професіоналізм у вигляді вершини піраміди, підґрунтя якої складають професійні *знання*, на них “надбудовується” професійний *досвід*, професійна *компетентність* і професійна *придатність* [4].

Критерії професіоналізму, тобто показники, на основі яких можна судити про рівень професіоналізму, можуть бути двох видів: *зовнішні стосовно людини (об’єктивні)* і *внутрішні*

(суб'єктивні) [6].

В першу групу критеріїв входять такі показники результативності діяльності, як *кількість і якість зробленої продукції, продуктивність* і тощо.

У другу групу критеріїв оцінки рівня професіоналізму включають:

- а) *професійно важливі якості (ПВЯ); професійні знання, уміння й навички;*
- б) *професійну мотивацію;*
- в) *професійну самооцінку й рівень домагань;*
- г) *здатності до саморегуляції й стресовитривалість;*
- д) *особливості професійної взаємодії.*

Як критерії результативності можливо використання й додаткових показників, які відображають специфіку конкретної професії.

З огляду на активну роль людини в процесі професіоналізації, будемо спиратися на такі узагальнені критерії, що виділив Ю.П. Поваренков [17]:

1. Критерій *професійної продуктивності*.

Він характеризує рівень професіоналізму людини й ступінь відповідності його соціально-професійним вимогам. Цей критерій характеризують такі *об'єктивні* показники результативності, як кількість та якість зробленої продукції, продуктивність, надійність професійної діяльності тощо.

2. Критерій *професійної ідентичності*.

Він характеризує значимість для людини професії й професійної діяльності як засобу задоволення своїх потреб і розвитку свого індивідуального ресурсу. Оцінюється на основі *суб'єктивних* показників (задоволеність працею, професією, кар'єрою, собою).

Ми вважаємо, що професійна ідентифікація людини із професією відбувається шляхом співвіднесення моделей професії й професійної діяльності із професійною Я-концепцією.

Професійна Я-концепція включає подання про себе як члена професійного співтовариства, носія професійної культури, у тому числі певних професійних норм, правил, традицій, притаманних професійному співтовариству. Сюди входять подання про **ПВЯ** що необхідні професіоналові, а також система *відносин* людини до професійних цінностей.

3. Критерій *професійної зрілості*.

Він свідчить про вміння людини співвідносити свої професійні *можливості* й потреби із пропонованими до нього професійними *вимогами*. Сюди входять професійна самооцінка, рівень домагань, здатність до саморегуляції й ін.

У структурі професійної самооцінки виокремлюють операційно-діяльнісний та особистісний аспекти [25].

Перший з них пов'язаний з оцінкою себе як суб'єкта діяльності й виражається в самооцінці рівня професійної вмілості (сформованості умінь і навичок) і рівня професійної компетентності (системи знань).

Другий аспект виражається в оцінці своїх особистісних якостей у співвіднесенні з ідеальним образом професійної концепції ("Я-ідеальне").

Висновки.

1. Професіоналізм більш широке поняття, ніж професійна компетентність. Професіоналізм, розглянутий з позицій системного підходу, являє собою не статичну, а динамічну характеристику, завдяки чому безупинно змінюється стан людини.

2. Необхідною складовою професіоналізму людини є професійна компетентність, яку варто розглядати як інтегроване поняття, що уявляє собою властивість особистості систематично, ефективно і надійно виконувати складну діяльність у різноманітніших умовах.

3. У процесі оволодіння *професійною роллю* професійно-важливі якості (**ПВЯ**) суб'єкта праці розвиваються, складаються прийоми їхньої компенсації, діяльність здобуває якісно нові характеристики.

4. "Питома вага" окремих ПВЯ змінюється у міру переходу від нижнього рівня професійної успішності до більше високого.

5. Спрощена модель структури професійно-орієнтованої особистості може бути представлена у вигляді вершини піраміди, підґрунтям якої можна вважати професійні знання, на які "набудовується" професійний досвід, професійна компетентність та професійна придатність.

6. Наведений огляд можна віднести до теоретико-методичної бази для розробки і

підтвердження концепції розвитку професіоналізму майбутнього фахівця у технічному університеті на підставі формування професійно-важливих якостей та реалізації ресурсу особистісного потенціалу.

Перспективи подальших досліджень.

1. Розробка і підтвердження концепції розвитку професіоналізму майбутнього фахівця в технічному університеті на підставі формування професійно важливих якостей та реалізації ресурсу особистісного потенціалу.

2. Дослідження психолого-педагогічних основ формування професійної компетентності нової генерації інженерних кадрів.

3. Розробка перспективних технологій формування професійно важливих якостей в системі соціально-гуманітарної підготовки інженерів.

4. Розробка й удосконалення інструментарію психолого-педагогічного діагностування та програмних засобів обробки його результатів.

Література

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. -СПб.: Питер, 2001. -288 с.
2. Атласова О.М. Развитие профессиональной компетентности руководителей школ в процес се повышения квалификации.-Автореферат кан.дис....-СПб.,1995.- 19 с.
3. Берестова Л.И. Социально-психологическая компетентность как основа эффективности управленческой деятельности. Автореферат кан.дис.-М.,1994.- 21 с.
4. Бодров В.А, Психология профессиональной пригодности: Учеб. пособие для вузов. - М.: ПЕР СЭ, 2001. - 511 с.
5. Гладкова В.М. Акмеологічні аспекти розвитку творчої особистості майбутнього фахівця // Педагогіка і психологія професійної освіти // науково-методичний журнал.-2002.-№ 6 .-454 с.
6. Дмитриева М.А., Дружилов С.А. Уровни и критерии профессионализма: проблемы формирования современного профессионала// Сибирь. Философия. Образование: Научно-публицистический альманах. Вып.2000(4). - Новокузнецк: Изд-во Института повышения квалификации, 2001.-С. 18-30.
7. Дружилов С.А. Профессиональные деформации и деструкции как следствие искажения психологических моделей профессии и деятельности // Журнал прикладной психологии. - М: ЭКО, 2004(6). - №2. - С.56-62.
8. Дружилов С.А., Хашина Д.В. Концептуальная модель как психологическая детерминанта профессионализма учителя // Ананьевские чтения: Материалы Междунар. науч.-практ. конф. «Ананьевские чтения 2004». - СПб: Изд-во СПбГУ, 2004. - С.463-465.
9. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учеб. пособие для студентов вузов. - М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003.-336 с.
- 10.Климов Е.А. Пути в профессионализм (Психологический анализ): Учебное пособие. - М: Московский психолого-социальный институт; Флинта, 2003.-320 с.
11. Коваленко О.Е. Методичні основи технології навчання: теоретико-методичний та практичний аспект викладання дисциплін електроенергетичного циклу.-Х.:Основа, 1996.-184 с.
12. Ландшеер В. Концепция минимальной компетентности // Перспективы: вопросы образования. - 1988. — JMyI.-С.32.
13. Маркова А.К. Психология профессионализма. -М: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. - 312 с.
14. Митина Р.М. Психология развития конкурентоспособной личности. М.:МПСИ; Воронеж:НПО «МОДЭК», 2002.-400с.
15. Нагірний Ю.П. Фахова підготовка інженерів: діяльнісний підхід.-Львів:Електрон,1999.-180с.
16. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб.наукових праць/ Редкол. Т.І.Сущенко (від.ред.) та ін..-Київ-Запоріжжя.-2005.-Вип.34.-423 с.
17. Поваренков Ю.П. Психологическое содержание профессионального становления человека.- М.:Узд-во УРАО, 2002.-160 с.
18. Пугачев В.П. Руководство персоналом организации. - М.: Аспект Пресс, 2000. - 54 с.
19. Равен Дж. Педагогическое тестирование. Проблемы.Заблуждения. Перспективы. - М.: “Когнито центр”, 1999.

20. Реан А.А. , Коломинский Я.Л. Социальная педагогическая психология - СПб: Питер, 2000.- 269 с.
21. Реан А.А., Кудашев А.Р., Баранов А.А. Психология адаптации личности. - СПб.: Медицинская пресса, 2002. - 352 с.
22. Романовський О.Г. Професіоналізм і успішна діяльність // Викладання психолого-педагогічних дисциплін у технічному університеті: методологія, досвід, перспективи. Матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції 26-27 жовтня.-К,1999.-с.232-235.
23. Романовський О.Г. Підготовка майбутніх інженерів до управлінської діяльності. -Харків: Основа, 2001.-312 с.
24. Самоукина Н.В. Психология и педагогика профессиональной деятельности. -М: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЭМ»;ЭКМОС, 1999.-352 с.
25. Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения. - М.: Народное образование, 1996. - 160 с.

Игнатюк О.А.

Професіоналізм особистості як об'єкт вивчення: системний підхід

Розкрито сутність і зміст дефініцій «професіоналізм» та «професійна компетентність». Виділяються та обґрунтовуються компоненти професійної компетентності інженера: мотиваційно-вольовий, функціональний, комунікативний, рефлексивний. Зазначено, що наведені характеристики носять інтегрований, цілісний характер і є продуктом професійної підготовки в цілому.

Игнатюк О.А.

Професіоналізм личности как объект изучения: системный подход

Раскрыта сущность и содержание дефиниций «профессионализм» и «профессиональная компетентность». Выделяются и обосновываются компоненты профессиональной компетентности инженера: мотивационно - волевой, функциональный, коммуникативный, рефлексивный. Отмечено, что приведенные характеристики носят интегрированный, целостный характер и является продуктом профессиональной подготовки в целом.

O.A. Ignatjuk

Professionalism of the Person as Object of Studying: Systems Approach

The essence and the maintenance of definitions "professionalism" and "professional competence" is opened. Components of professional competence of the engineer are allocated and proved: motivational-strong-willed, functional, communicative, reflective. It is marked, that the resulted characteristics have the integrated, complete character and is a product of vocational training as a whole.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2006р.